

JUNI 2026 · FOLKEVERSJON AV DEN ØKONOMISKE ANALYSEN AV VERDAL KOMMUNE

Hva skjer med pengene i Verdal?

Kommuneøkonomi er fullt av ord som «netto driftsresultat», «disposisjonsfond» og «behovskorrigert avvik». Men bak ordene handler det om noe alle kjenner: **inntekter, regninger, sparepenger og lån**. Dette heftet forklarer — uten fagspråk — hva en grundig gjennomgang av Verdals økonomi fant. Og Verdal har en krevende historie: en industri- og landbrukskommune med høy gjeld, lave inntekter og en sparekonto som ble mer enn halvert på ett år.

7,6 %

så liten er sparekontoen målt mot årsinntekten — under halvparten av det kommunen selv mener den bør ha (15 %). Den ble mer enn halvert i løpet av 2024

123 %

kommunens lån er større enn en hel årsinntekt. Renteregningen ventes å vokse fra 96 til 157 millioner kroner fram mot 2029

+34 %

så mye foreslås eiendomsskatten økt til 2026 — fra 36 til nesten 62 millioner kroner. Verdal skurrer skatten opp, ikke ned

Tenk på kommunen som en husholdning: Verdal har en helt vanlig inntekt — verken høy eller lav i kroner, men **lav i forhold til hva familien trenger**. Det meste går til faste «regninger»: eldreomsorg, skole, barnehage, helse. Familien har i tillegg tatt opp **store lån** for å bygge, og renteregningen vokser. Sparekontoen ble nesten halvert i fjor. Det finnes ingen «arv» eller formue i bakhånd å lene seg på. Derfor må familien både skru opp inntektene (eiendomsskatten) og holde igjen på utgiftene — og familiens egen «økonomisjef» sier rett ut at måten de driver på i dag, ikke er bærekraftig.

Grunnlaget for dette heftet er en full analyse bygget på åpne offentlige tall (SSB, Statsforvalteren, kommunens egne rapporter, tilsyn og revisjoner). Den tekniske rapporten viser alle kilder og utregninger. Hovedtallene her er fra 2025 — det siste året med endelige, reviderte tall (publisert 16. juni 2026).

Verdal bruker mindre enn forventet på omsorg — men mer på sosialhjelp og barnevern

For å sammenligne kommuner rettferdig kan man ikke bare se på kronebeløp — en kommune med mange eldre trenger mer omsorg, en med flere levekårsutfordringer trenger mer sosialhjelp. Staten har derfor et eget regnestykke som sier hva hver kommune *burde* trenge med akkurat sin befolkning. Vi har sammenlignet Verdals faktiske forbruk med dette «forventet behov»-tallet:

OMRÅDE	MER/MINDRE ENN FORVENTET PER ÅR	HVA BETYR DET?
Eldreomsorg og hjemmetjenester	53 mill. mindre	Drives svært nøkternt — men hjemmetjenesten har vært presset (les neste side)
Helsetjenester (legevakt, helsestasjon m.m.)	9 mill. mindre	Under forventet
Administrasjon («byråkratiet»)	9 mill. mindre	Under forventet
Barnehage	4 mill. mindre	Litt under forventet
Grunnskole	8 mill. mer	Over forventet — kommunen vil utrede skolestrukturen
Barnevern	15 mill. mer	Over forventet — og det vokser
Sosialhjelp m.m.	28 mill. mer	Verdals største «dyre område» — handler om levekår, ikke raushet

Bildet: Verdal driver de tyngste omsorgstjenestene *billigere* enn det befolkningen tilsier — eldreomsorgen alene koster over 50 millioner mindre enn forventet. Men tre områder ligger over: sosialhjelp, barnevern og skole. Det handler ikke om at kommunen er raus, men om at den er en gammel industrikommune med reelle levekårsutfordringer — og om en skolestruktur kommunen ennå ikke har turt å røre.

Regnestykket viser altså en **nøktern kommune på omsorg, men med tunge utgifter på sosialhjelp og barnevern**. Det er et typisk mønster for en lavinntektskommune. De neste sidene forklarer hvorfor eldreomsorgen ligger så lavt — og hvorfor det ikke bare er en god nyhet.

Hvorfor bruker Verdal så lite på eldreomsorg — og er det egentlig bra?

Verdal bruker over 50 millioner kroner mindre på eldreomsorg enn det befolkningen skulle tilsi. Det høres ut som en suksesshistorie — men virkeligheten er todelt. Deler av det er et bevisst og fornuftig valg. Deler av det er et tegn på at de ansatte har vært under for hardt press.

Det bevisste valget: hjelp hjemme framfor sykehjem

Verdal har valgt en «hjemme-først»-modell. Kommunen bruker faktisk litt **mer** på hjemmetjenester enn på sykehjem, og den har bevisst holdt antallet sykehjemsplasser lavt. Tanken er at folk skal kunne bo hjemme lengst mulig, med hjelp som kommer til dem. Det er både det de fleste ønsker, og det er billigere enn institusjon. Denne delen av «innsparingen» er altså en villet og fornuftig prioritering — kommunen har allerede tatt ut det meste av det den kan spare her.

Et varsko innenfra: I 2023 gjennomførte kommunerevisjonen en grundig gjennomgang av hjemmetjenesten. Bakgrunnen var **varsler fra ansatte og verneombud** om høy arbeidsbelastning, for lav grunnbemanning, avvik og feilmedisinering. Allerede i 2020 hadde Arbeidstilsynet gitt kommunen pålegg om å bedre arbeidsmiljøet. Det betyr at en del av «innsparingen» ikke er komfortabel effektivitet, men at tjenesten tidvis har vært **presset for tynt** — der det går ut over både ansatte og pasienter. Sykefraværet i kommunen er også høyere enn snittet i landet.

Med andre ord: det lave forbruket på eldreomsorg er *delvis* god, gjennomtenkt drift — og *delvis* et signal om at det er lite å gå på. Å kutte mer her er ikke en sparemulighet, men en risiko for forsvarligheten. Ett sted fant kommunen faktisk et reelt sparepotensial: et enkelt botilbud i egen regi kostet mer enn å kjøpe tjenesten — det ble lagt om i 2025.

Hvor pengene faktisk kan spares: Kommunedirektøren har pekt på **skolestrukturen** som det største mulige sparepotensialet (11–20 millioner kroner) og foreslår å utrede den. Men politikerne vedtok i desember 2024 å beholde dagens to ungdomsskoler. Sparemuligheten er altså *funnet*, men ikke *brukt* — fordi det handler om nærskoler og distrikt, som er politisk vanskelig.

Tynne marginer: lite spart, mye lån, og skatten skrus opp

7,6 %

sparekontoen («disposisjonsfondet») målt mot årsinntekten — under halvparten av kommunens eget mål på 15 %

halvert

sparekontoen falt fra 157 til 84 millioner kroner i løpet av 2024 — over 70 millioner brukt opp på ett år

123 %

lånet tilsvarer mer enn en hel årsinntekt. Renteregningen er på vei kraftig opp

Her er den ærlige historien. Verdal har **ingen formue i bakhånd**. Noen kommuner har et stort «arvefond» fra salg av kraftselskap som demper svingningene. Det har ikke Verdal. Alt må styres gjennom den daglige driften og budsjettet.

En sparekonto som krymper

Ved inngangen til 2024 hadde kommunen 157,5 millioner kroner på sparekontoen. Ved utgangen av året var det igjen 84,4 millioner — mer enn en halvering. En del gikk til å bygge nytt uten å låne enda mer, men det viser hvor raskt reservene tæres ned. Den gode nyheten er at 2025 ser bedre ut: for første gang på flere år gikk driften med et lite overskudd igjen. Men kommunen er fortsatt langt under sitt eget mål om en sparekonto på 15 prosent.

Høy gjeld og en voksende renteregning

Verdal har tatt opp store lån — rundt 2,5 milliarder kroner. Kommunens egen årsberetning peker på «**lavt inntektsnivå i kombinasjon med høy gjeldsgrad**» som hovedutfordringen. Renteregningen ventes å vokse fra 96 millioner kroner (2024) til 157 millioner (2029) — penger som da ikke kan brukes på skole og omsorg. Det er denne kombinasjonen — lav inntekt og høy gjeld — som tvinger fram innstrammingen.

Eiendomsskatten skrus opp, ikke ned: Der noen rike kommuner velger å slippe eiendomsskatt, gjør Verdal det motsatte. Kommunen foreslår å heve eiendomsskatten fra rundt 36 millioner kroner (2023) til nesten 62 millioner (2026) — en økning på 34 prosent, og enda mer fram mot 2029. Eiendomsskatten er rett og slett blitt en **bærebjelke** kommunen er avhengig av for ikke å gå tom for penger. Kommunedirektøren sier det rett ut: «Verdal kommune vil gå tom for penger dersom noe ikke endres», og «måten vi driver på nå er ikke bærekraftig». Til tross for det er Verdal *ikke* satt under statlig økonomisk kontroll (ROBEK) — men advarselen er tydelig.

Det ærlige bildet er altså verken «krise i morgen» eller «alt går bra». Det er en kommune med tynne marginer: lite spart, mye lån, en voksende renteregning og en ledelse som ber politikerne ta grep før reservene er borte.

Liten ordliste — «gresk» oversatt til norsk

Netto driftsresultat

Det som er igjen av årets inntekter når alle regninger og renter er betalt. I 2025 hadde Verdal et lite overskudd (pluss 2,4 %) — en klar bedring fra året før, da det var så vidt **negativt** (–0,25 %). Men det er fortsatt akkurat på kommunens eget minstemål.

Disposisjonsfond

Kommunens sparekonto — penger som kan brukes når noe svikter. Måles i prosent av årsinntekten. Verdal: 7,6 % — under halvparten av kommunens eget mål på 15 %. Fondet ble mer enn halvert i løpet av 2024.

Behovskorrigert / utgiftsbehov

Statens regnestykke for hva en kommune burde trenge, ut fra hvor mange barn, unge og eldre den har. Det gjør det mulig å sammenligne Verdal rettferdig med helt ulike kommuner — og det er dette som viser at Verdal driver omsorg under forventet behov, men sosialhjelp og barnevern over.

Netto lånegjeld

Kommunens «boliglån». Verdals gjeld tilsvarer rundt 123 % av en hel årsinntekt — høyt. Sammen med lave inntekter er det den viktigste grunnen til at kommunen må stramme inn.

Hjemme-først (BEON)

En måte å organisere eldreomsorgen på, der man satser på hjelp i hjemmet framfor sykehjemsplasser. Det er ofte billigere og det mange ønsker — men det krever at hjemmetjenesten har nok folk.

Eiendomsskatt

En skatt kommunen kan kreve inn på eiendommer. Verdal har den på både bolig og næring, og skruer den nå kraftig opp — fra 36 til nesten 62 millioner kroner — for å unngå å gå tom for penger.

ROBEK

En statlig «sykeliste» for kommuner med så dårlig økonomi at staten må godkjenne pengebruken. Verdal er **ikke** på ROBEK — men kommunedirektøren advarer om at det kan bli aktuelt hvis ikke noe endres.

Endelige tall

2025-tallene er nå endelige (reviderte), publisert av SSB 16. juni 2026, og er hovedåret i dette heftet. 2024-tallene står igjen som sammenligning.

Hvor kommer tallene fra?

Alt bygger på åpne kilder: Statistisk sentralbyrå (KOSTRA), statens fordelingssystem, Verdals egne årsrapporter og budsjetter, statlige tilsyn og kommunerevisjonens rapporter. Hver eneste tallpåstand er sporbar til kilden, og hele analysen ble til slutt «angrepet» av en egen kvalitetskontroll som lette etter feil.

Folkeversjon, oppdatert 16. juni 2026. Tall i millioner kroner der annet ikke er sagt; hovedår 2025 (2024 som sammenligning). Viktig presisering: når analysen sier at noe koster «mindre enn forventet», betyr det ikke at tilbudet er dårlig — det kan være bevisst, nøktern drift. Og når sosialhjelp eller barnevern koster «mer enn forventet», betyr det ikke sløsing, men at det finnes reelle behov bak tallene. Poenget er at valgene bør tas med åpne øyne, og at noen må si hva som skal betale for hva.